

Jeugd en onderwijsvraagstukken agv Corona maatregelen

In de volgende tekst staan jeugd-vraagstukken die tijdens de Corona-crisis aan het licht komen. Veel van de vraagstukken worden (mogelijk) uitvergroot in de huidige crisis waarin iedereen zoveel mogelijk thuis moet blijven, scholen gesloten zijn en ondersteuning en contact zoveel mogelijk op afstand plaatsvindt.

Basisvoorzieningen preventieve jeugdgezondheidszorg en opvoedondersteuning

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) biedt laagdrempelige preventieve zorg, voor alle kinderen en jongeren tot 18 jaar. Een belangrijke taak van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is het zo vroeg mogelijk signaleren en onderkennen van ontwikkelingsachterstanden, aandoeningen, ziekten en dreigende risico's bij jeugdigen. De JGZ-professional kan hierdoor tijdig handelen en erger voorkomen. Echter, met de coronacrisis heeft de jeugdgezondheidszorg zijn werkwijze aangepast en is er alleen ruimte voor face-to-face consulten in urgente gevallen. Hierdoor blijven belangrijke contactmomenten vaak uit en zelfs in urgente gevallen blijven ouders vaak uit angst weg. Als gevolg krijgen veel kinderen met verhoogd risico op groei, ontwikkel- en gezondheidsproblemen niet de zorg die ze nodig hebben. Dit zal gegarandeerd leiden tot een sterke toename in het aantal jeugdigen met ernstige problemen, zoals ontwikkelingsachterstand, spraaktaalachterstand, leerstoornissen, sociale angst, en opvoedproblemen.

Nagaan wat de consequenties zijn voor essentiële preventieve reguliere **jeugdgezondheidszorg** voor kinderen, in het bijzonder de hielprik screeningen op aangeboren afwijkingen, de gehoorscreening, uitvoering en bereik van het rijksvaccinatieprogramma, een aantal andere screeningen zoals aangeboren heupdysplasie en niet –ingedaalde testes, en tijdige detectie van opvoedproblemen. We lopen risico's op meer kinderen met allerlei bij tijdige opsporing te voorkomen problemen, op opleven van epidemieën van potentieel dodelijke infectieziekten, en schade voor kinderen vanwege ongezonde opvoedsituatie en te laat opgespoorde psychosociale problematiek. In kaart brengen wat er gebeurt en hoe we kunnen verbeteren.

Hoe is het bereik van **basisvoorzieningen opvoedondersteuning** zo groot te maken zodat kinderen en hun ouders hier zo veel mogelijk gebruik van kunnen maken en van kunnen profiteren?

Nagaan in hoeverre deze effecten sterker zijn bij gezinnen met weinig gezondheidsvaardigheden, taalachterstanden, en een achtergestelde maatschappelijke positie vanwege (laag) inkomen, werkloosheid, etc. En zijn er daarnaast extra effecten door het ontbreken van gerichte preventieve zorg.

Digitale middelen in onderwijs

Tijdens de Corona-crisis zijn scholen en opvoedondersteuning volledig aangewezen op digitale middelen. Het **gebruik van digitale middelen** heeft hierdoor een enorme boost gekregen. Welke groepen jeugdigen en ouders blijken met deze middelen goed of zelfs beter bereikbaar vergeleken met een reguliere setting? En hoe kunnen positieve ontwikkelingen en uitkomsten worden doorgezet naar de periode na het corona-virus? Denk bijvoorbeeld aan oplossingen voor leerlingen die thuiszitten zonder passend onderwijsaanbod (de 'thuiszitters', waarvoor het [thuiszitterspact](#) zich wil inzetten). Wat vraagt dit van ouders, scholen, jeugdigen en de overheid? (*Korte en lange termijn*).

In aansluiting op de volgende projecten: [Evaluatie passend onderwijs](#) en [onderzoek naar thuiszitters](#).

Voortbouwend op vragen de kennisagenda jeugd:

- Welke lessen kunnen worden getrokken uit het afstandsonderwijs om in de toekomst thuiszitters via deze weg te kunnen helpen?
- Hoe kunnen digitale media worden gebruikt voor adaptief en betekenisvol onderwijs en effectieve opvoedingsondersteuning? (*korte termijn*)
- Hoe kunnen gedifferentieerde of gepersonaliseerde (online) interventies aansluiten bij individuele verschillen in ontwikkeling en leren, op een manier die de talenten van jeugdigen bevordert en de ongelijkheid niet verder vergroot, bijvoorbeeld in de inzet bij het (voorkomen van) schooluitval? (*korte en lange termijn*)

Weinig stimulerende pedagogische omgeving

- Welke factoren stimuleren of belemmeren ouders en jeugdigen om (onderwijs)ondersteuning of hulp (op afstand) te zoeken of te aanvaarden? (*onderzoek op korte termijn*), en hoe kunnen deze worden ingezet (*praktijkprojecten op korte termijn*)
- Wat zijn de consequenties na de zomervakantie (of een ander moment dat het reguliere onderwijs weer start)? Welke achterstanden hebben kinderen, bijvoorbeeld de kinderen die uit beeld zijn geraakt tijdens de coronacrisis, zowel sociaal als schoolprestaties?

Tot slot kunnen er door de huidige situatie gevolgen zijn voor (on)gelijke kansen van jongeren, denk bijvoorbeeld door ongelijke toegang tot of kennis over digitale (leer)middelen. Digitale middelen zoals sociale media of digitale leermiddelen werden voor jongeren al steeds belangrijker, en zijn in de huidige crisis helemaal onmisbaar. Juist nu blijkt dat toegang hebben tot en kennis hebben over online ontwikkelingen van groot belang zijn om onderwijs op afstand te volgen, en om contact te houden met bijvoorbeeld vriendjes.

- Wat is er nodig aan begeleiding en onderwijs zodat digitale ontwikkelingen de ongelijkheid in de samenleving niet vergroten, of juist verkleinen? (*korte en lange termijn*)
- Welke rol neemt aanvullend onderwijs of schaduwonderwijs (bv bijlessen of zomerscholen) op dit moment in?. (*korte termijn*) Zie ook dit [NWA- project](#), dat vanaf 2018 loopt.

Opgroeien in een onveilige thuissituatie

Op dit moment is er extra aandacht voor onveilige situaties thuis, die mogelijk in de huidige situatie worden vergroot. Hoe kunnen ook voor de lange termijn oplossingen komen en op welke manier kan er meer aandacht komen voor preventie?

- Hoe verloopt in kwetsbare gezinnen de ontwikkeling van kinderen tijdens de corona-crisis?
- Wat zijn de gevolgen van stress bij ouders voor de opvoeding, zorg en het onderwijs? (*korte en lange termijn*)
- Wat kunnen scholen doen in preventie en het weerbaarder maken van leerlingen? Denk bijvoorbeeld aan reguliere lespakketten, maar ook online tools. (*lange termijn*)
- Wat zijn de gevolgen van sociale uitsluiting voor kwetsbare jeugdigen? En hoe kan sociale uitsluiting worden voorkomen? (*korte en lange termijn*)
- Hoe spoor je kinderen die buiten beeld raken en mogelijk in een onveilige thuissituatie zitten op en hoe borg je hun veiligheid? (*korte en lange termijn*)
- Welke initiatieven worden er al ontplooid om kinderen en gezinnen in beeld te houden en hulp te bieden (*korte termijn*).
- Wie heeft/krijgt de kinderen in beeld, hoe gaan de aanmeldroutes (*korte termijn*)

- Hoe kunnen professionals telefonisch een goed veiligheidsinschatting maken? Wat zijn de risico's voor een professional als ze telefonisch niet de juiste inschatting maken? (korte en lange termijn).
- Is het mogelijk om kwetsbare kinderen in een onveilige thuissituatie een digitaal steunfiguur te geven en wat zijn de effecten daarvan (korte en lange termijn).
- Hoe ervaren kinderen en ouders de situatie en de geboden hulp op dit moment (korte termijn).
- Hoeveel meldingen en adviesaanvragen zijn er op dit moment (bij VT, kindertelefoon, politie, wijkteams enz.) en waar gaan die over? (korte termijn)

Voorkomen overbelasten van dezelfde doelgroepen

Kwetsbare gezinnen of jongeren belangrijke een doelgroep bij programmering Jeugd bij ZonMw, maar ook bij het NRO en OCW. Het NRO is in gesprek met OCW over onderzoeksvragen over het funderend onderwijs op o.a. het gebied van gelijke kansen. Juist bij deze doelgroep is het belangrijk dat ze niet worden overvraagd. Goede afstemming tussen NRO en ZonMw is hierin belangrijk.